

BÁRA DOČKALOVÁ

KOST

Ilustrovala Zdenka Holub Převrátilová

usím vám říct něco smutného,“ oznámila máma. „Umřel strýček Oldřich.“

„Oldřich...“

Matěj si nemohl vzpomenout, o kom je řeč.

„To je ten tlustej?“ zeptala se bez váhání sestra.

„Ale no tak!“ napomenula ji máma.

„Já si je všechny nepamatuju,“ ohradila se sestra. „Je to ten s tou plešatou ženou? Jak nám jednou vynadali?“

„To nevím, že vám vynadali. Ten s pejskem.“

„No, toho myslím. Vždyť nás seřval, že jsme s tím psem chodili po schodech. Že mu to něco udělá s páteří. Ale to jsme nemohli vědět.“

„Jo tenhle!“ secvaklo Matějovi.

Psa si pamatoval z nějaké svatby asi tři roky zpátky, na vesnici kdesi na druhém konci republiky. Byl to mladý jezevčík, skoro ještě štěně. A ti dva dospělí, kteří k němu patřili, opravdu nebyli moc příjemní, i když na detaily té příhody si nevzpomínal. Vybavoval si jen strýcův knír, velké břicho a kšandy.

„Doufám, že tam kvůli tomu nemusíme jet,“ řekla sestra.

„Samozřejmě že tam pojedeme. Ve čtvrtek.“

„To mám trénink!“

„Omluvím tě. Pojedeme jen na otočku, brzo ráno tam a večer zpátky.“

„Ježiši proč?“

„Protože je to slušnost.“

„Ale proč? Dyť to není žádnéj opravdovej strejda. Teda nebyl. Nějakej prapraděda ze třetího kolene nebo co.“

„Vůbec ne. Jenom se moc neznáme, ale byl to bratr dědy Mirka. Takže tátův strýček. Takže váš...“ máma musela chvíli přemýšlet. „Takže váš... pra...“

„No vidíš.“

„Prastrýc, myslím.“

„Tak prastrýc, no. Ale divnej.“

„Markéto, to už stačí. Jsme rodina, tak se sejdeme.“

„Takže děda taky přiletí?“

„To víš, že by chtěl, ale asi mu to nevyjde, bohužel.“

„To můžeme říct taky!“

„My to nemáme přes půl světa. Teta Jaruška je tam sama, potřebuje potěšit.“

„Dyť má toho psa,“ zkusila to ještě sestra, ale máma byla nekompromisní, a když se vrátil z práce táta, kupodivu ji podpořil. Jediná jeho starost byla, že teď po Vánocích asi nedopne své černé kalhoty.

„No jo, my nemáme co na sebe!“ lekla se máma. „A hlavně Matěj nemá žádný slušný kabát! Ani oblek!“

„Na co kabát? Mám bundu,“ ohradil se Matěj. „Tu svítivou.“

„No právě, tu si tam rozhodně vzít nemůžeš.“

„To tam fakt musí bejt všechno černý?“

„Aspoň tmavé.“

„Kabát mu půjčím ten svůj krátký,“ navrhl táta. „A oblek bych neřešil, stejně pod tím nebude vidět. V kostele bude zima.“

„To je pravda,“ souhlasila máma. „Co máš pod kabátem, to nikoho nemusí zajímat.“

„Ježiš, to bude v kostele?“ zhrozila se sestra.

„Neříkej pořád Ježiš. A laskavě se tam budete chovat slušně. Oba. Teda vlastně všichni tři,“ kývla přísně i na tátu. „Žádné hádky s příbuznými. Nestojí to za to. Stejně se nic nezmění.“

„Když si nebudou začínat...“ přislíbil táta poněkud dětsky.

V jeho části rodiny proběhly totiž v minulosti nějaké spory o majetek a kvůli tomu byly vztahy dodnes chladné. Ale o to se Matěj nezajímal. Odešel do pokoje a trochu přitom třískl dveřmi. Zrovna si totiž vzpomněl, že má na čtvrtek domluvené bruslení s kamarády, Danem a Kubou.

„A to bylo jako co?“ slyšel mámu. Nebyla u něj zvyklá na protesty. Od toho tu vždycky byla sestra, on se nikdy hádat nechtěl. Ale zrovna teď pocítil nutkání také vyjádřit názor.

„Matěji? Zavři si ty dveře ještě jednou, jo?“

Když nereagoval, přišla máma za ním.

„Co je s tebou? Prosím tě, ještě začínej ty.“

„S čím?“

„Jedna puberťačka nám tu stačí. Ty nemáš nárok. Ty budeš laskavě ještě pár let hodnej.“

Začala mu prohrabovat šuplíky.

„To jsou moje věci,“ vyhrkl umíněně, ale nevěnovala tomu pozornost.

„Hele, tuhle košili si můžeš vzít. Ještě nějaký svetr... Tak. Už ti to tady připravím. Hlavně že nemusíme nic shánět.“ Teprve teď na něj pohlédla. „Co se mračíš? Aspoň se zase se všemi uvidíme. Bylo by fajn, kdybychom se víc znali. Třeba tam někoho zajímavého potkáš.“

To těžko, pomyslel si. Celá tahle část rodiny mu vždycky přišla úplně jiná a navíc příšerně nudná. Ale už nic neříkal.

Vesnice se jmenovala Šedivín. Stálo tu jen pár domů na kopci, jedna hospoda, hasičská nádrž a autobusová zastávka. A na kraji u lesa malý hřbitov, nehostinný, všude zmrzlé bahno. Kostel tu nebyl, takže obřad se konal v sousední vesnici a nyní se odtamtud všichni přesouvali sem, většinou v autech, ale pár skupinek šlo pěšky.

Matěj nikdy předtím na pohřbu nebyl a zatím z něj neměl moc dobré dojmy. Zdravení se a vítání s houfem příbuzných, kde znal jen pár lidí, rakev, vedle které musel položit květiny, ubřečená prateta (opravdu byla skoro plešatá, což mu z nějakého důvodu nahánělo strach), kvílivá hudba v kostele, zima a dlouhé povídání, kterému příliš nerozuměl. Do toho všeho se táta ještě před začátkem trochu pohádal s jedním bratrancem a teď šel zachmuřený úplně vpředu a sám.

„Pozor,“ řekla máma a strhla Matěje na kraj. Předjíždělo je auto s rakví.

Sestra z legrace naznačila, že stopuje.

„Prosím tě, nech toho.“

„Náhodou, to by bylo vtipný, stopnout funebráky.“

„Teď není čas na humor.“

„Jen ji nechte,“ vložila se do toho nějaká sousedka. „Aspoň někdo to tu odlehčí. Já nevím, že si ten Oldřich nemohl vybrat jinou roční dobu. Umřít takhle v únoru, to pak už nemůže být smutnější.“

„Ale po únoru přijde březen,“ namítla máma, „a pak bude jaro. Na jaře se všechno hojí rychleji.“

Sousedka si ani nevšimla, že s ní máma nesouhlasí.

„Já bych ty pohřby zakázala. Nikdo na ně nechce, všichni tady jenom trpí a ještě je to drahé. V cizině se prý už místo pohřbů dělají oslavy života. Života toho zesnulého. Lidé se obléknou barevně, každý může něco říct, vypráví se veselé historky...“

„To už jsem zažila i v Praze,“ řekla máma. „Ale až několik týdnů po pohřbu. Dělalo se obojí, nejdřív to, pak to. On by se ten smutek neměl jen tak přeskočit.“

„Ale taky by se lidi nemuseli rozesmutňovat naschvál. Tady půlka brečí jen proto, že brečí ostatní. Přitom Oldřicha zrovna nemuseli.“

„Od toho přece ten pohřeb je,“ zamračila se máma. „To je snad v pořádku, že když někdo umře, tak to s člověkem pohne. Já jsem Oldřicha moc neznala, ale teď mi tam taky tekly slzy, co je na tom špatného?“

„Nic, samozřejmě,“ odpověděla paní.

„Když někdo odchází, není to jen tak,“ pokračovala máma. „A je potřeba se rozloučit, pořádně, společně. Jestli budeme dělat, že se nic nestalo, tak se to neuzavře.“

„Však ano, nemusíte se tak rozčilovat,“ ohradila se sousedka. „Jen říkám, že uzavřít se to dá i pozitivně. Viděla jsem jeden skvělý film, kde matka v dopise na rozloučenou napsala, že popel z jejího těla se má nasypat do záchodu. A představte si, že ta rodina opravdu –“

„Strýc Oldřich by se rozhodně nechtěl nechat někam vysypat,“ přerušila ji máma teď už docela suše. „Přál si jít do rodinného hrobu, tak půjde do rodinného hrobu.“

„Mami, a to ho zahrabeme i s tou rakví?“ zašeptal Matěj.

„Samozřejmě.“

„A čím tu díru vykopeme?“

„Na to jsou tu profesionálové.“

„Kdo?“

„Hrobníci.“

Matěj už věděl, že takové povolání existuje, ale vždycky si představoval hrobníka jako nějakou strašidelnou postavu s lopatou. Proto ho překvapilo, že hrobníci byli dva milí pánové v elegantních černých kabátech. Na parkovišti u hřbitova pomohli vyndat rakev z auta a společně se dvěma členy rodiny ji zdvihli na ramena. Kněz s nimi prohodil pár slov a připravil se před ně. Ostatní se řadili za rakví do smutečního průvodu, mezi nimi i dva muzikanti s klarinetem a houslemi.

„Můžu jít s váma?“ zeptala se náhle vedle Matěje nějaká holka.

Letmo se na ni otočil. Přišla mu úplně cizí. Byla velká asi jako on, také v černém, ale z kostela si ji nevybavoval.

„Prosím, můžu jít s váma?“ opakovala.

Zmateně se ohlédl, ale nebylo pochyb, že se ptá přímo jeho.

„Kam?“

„No... v průvodu.“

„Rózo neotravuj tady,“ houkl na ni jeden z hrobníků. „To je Rózička, náš místní blázen. Hrozně zvědavá, vid', Rózo? Ale dovnitř nepůjdeš.“

Holka upřela na Matěje oči, jako by ho přemlouvala. Všiml si, že je má podmalované černou linkou. I vlasy měla nepřírozeně černé, možná nabarvené. Přišla mu hodně zvláštní a nechápal, proč by se chtěla dobrovolně účastnit cizího pohřbu.

„No... asi ne...“ vykoktal a omluvně kývl směrem k hrobníkovi, jako že s jeho rozhodnutím se nedá nic dělat. Pak už se dal průvod do pohybu a cizí holka poslušně zůstala za bránou.

rošli hřbitovem až na samý konec. Chodníčky mezi hroby byly místy tak zledovatělé, že měli všichni co dělat, aby se udrželi.

Jáma už byla vykopaná a pořádně hluboká. Rakev položili na dřeva nad ní. Farář ještě něco pronesl, pak se všichni modlili.

Matěj vzdychl. Přemýšlel, jak dlouho to celé ještě bude trvat. Kdy už rakev spustí? A jak dlouho budou čekat, než se díra zahází? Pohlédl na obří hromadu hlíny. Táta mu včera vysvětloval, že na konci pohřbu si každý nabere hrst a hodí ji do hrobu. Ale snad to nebudou rukama zahazovat celé? Kam se poděli ti hrobníci? Vždyť je ta hlína pěkně namrzlá, to by trvalo celou věčnost.

A vtom něco uviděl. Něco zvláštního. V té hromadě. Mezi hrudkami hlíny vykukovalo cosi světlého. Kost!

Cítil, jak se mu rozbušilo srdce. Zdá se mu to? Nebo je to možné? Že by to byla opravdická lidská kost? Samozřejmě, jaká jiná. Je tu pod zemí spousta těl. Rozpadají se a nakonec zbývají jen kosti. A když se kope hrob, asi se občas kousek připlete pod lopatu. Měl nutkání tu věc blíže prozkoumat, ale tušil, že by to teď nebylo vhodné. Možná až všichni odejdou?

Rakev byla na lanech spuštěna, kněz ji pokropil svěcenou vodou a ještě pronesl několik vět. A pak plešatá prateta přikročila k oné

hromadě hlíny, stáhla si rukavici, jednu namrzlou hrudku odloupla a vhodila ji do jámy, až se na rakvi rozprskla. Ostatní to začali dělat po ní. Pokaždé to zadunělo jako nějaký obrovský buben. Kněz jim ukázal misku, kde měli pro házení připravenou lepší, sypkou hlínu. Všichni tedy začali nabírat odtamtud a nikdo už nevěnoval pozornost vykopané hromadě.

Matěj popošel, sklonil se a opatrně se bělavé věci dotknul. Byla to opravdu kost. A asi dost velká, protože nešla jen tak vytáhnout. Zatlačil ji tedy hlouběji, aby ji nikdo jiný neobjevil, a přehrнул přes ni hlínu. Vtom si všiml, že se na něj otočila máma. Nabral si hrst a vydal se za ostatními k jámě.

Prateta se na něj podívala nějak zkoumavě. Snad ho neviděla? Nebo možná někoho předběhl? Měl počkat, až se vystřídají ti nejbližší příbuzní? Rychle vhodil hlínu do hrobu a chtěl se vrátit na místo, ale někdo ho postrčil na druhou stranu. Ocítl se totiž omylem ve frontě lidí, kteří šli pratetě potrást rukou a vyjádřit lítost. Za chvíli stál přímo před ní a neměl ponětí, co se má říkat. Ohlédl se na mámu, ale byla moc daleko, aby mu poradila.

„Příjemnou strast,“ zamumlal, protože se mu zdálo, že něco takového říkají ti před ním. Asi to nebylo správně, protože se prateta zarazila, ale pak ho k sobě na okamžik přitiskla. Statečně to vydržel a ještě se na ni usmál, aby nepůsobil podezřeले.

Konečně byl pohřeb u konce. Někteří postávali kolem, jiní se pomalu vydali zpět. Hrobníci vyčkávali opodál, v uctivé vzdálenosti. Až všichni odejdou, vrátí se sem a hrob zahází.

„Tak jdeme?“ popoháněla sestra rodinu.

I Matěj se už těšil na oběd, který na všechny čekal v hospodě. Ale na tu kost se prostě musel podívat.

„Jo hned. Já vás doběhnu.“

„Tak dobře, no.“

Máma už byla tak promrzlá, že neměla sílu se divit, proč tam chce Matěj ještě zůstat. Vykročila za ostatními směrem k východu.

Teď byla jeho šance. Dřepł si k hromadě a začal povrch odhrnovat. Za chvíli na něj kost vykoukla. Vyvikłal ji a povytáhl. Užasl, jak je dlouhá. Vážně... člověčí kost, zachovalá a pěkně velká. Asi hodně stará. Takový poklad! Dalším tahem ji vyndal celou. Zběžně ji očistil, i když to moc dobře nešlo, a zkusil strčit pod kabát. Zvenku to nemohlo být vidět.

Stihl to jen tak tak – hrobníci už se blížili. Na úzké cestičce ustoupili a nechali ho projít.

„Nashledanou,“ pozdravil je slušně.

„Upřímnou soustrast,“ odvětil jeden soucitně.

Ničeho si nevšimli. Cesta byla volná a kost byla jeho. To až ukáže klukům ve škole!

